Ціна 25 ґр

Надруковано 30.000 примірників.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

НАРОДНЯ СПРАВА

раїнський тижневий часопис.

Ч. 3. Львів, дня 28. жовтня 1928. Рік I.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — Телефон 30—13.

Число 2. „Народньої Справи“ сконфісковане.

Староство Ґродське у Львові скофіскувало 2. число „Народньої Справи“. Замісць 2-го видаємо змінене 3-те число, бо згідно з законом сконфіскованої ґазети не мож уже видавати під тим самим числом. Тому просимо 2-го числа не реклямувати, але може реклямувати, хто неодержав 3-го числа!

Є ратунок!

Вчіть свої діти в своїй школі!

Українське село темне, бідне, непорадне. Селу на поміч спішім! Селу руку помічну подаймо!

Богато такого приходиться читати, чи чути. Що село темне і через те бідне і непорадне — це правда.

Але хто ж має йому поміч дати, як на 100 Українців є майже 90 селян. Чи поможе їм тих 10 робітників, що ледви проживають, чи тих кількасот урядників, що своєї тіни бояться?

Такі крики були модні колись. Ще перед війною, коли то між селянами майже не було свідомих одиниць, а якщо такі між селянами трапилися, то 2 - 3 на цілий повіт. Тепер не те. В кождім селі є свідомі селяне, правдиві провідники. Завдяки війні (і це одинока з неї користь) село підросло і не те стало, що давно було. І тому тепер навіть смішно слухати, як хтось ляментує: помагайте селу!

Бо село наше вже повнолітне і само може собі помочи.

Готов хтось подумати, що ми собі кпимо. Та не до того нам, а як не вірите, послухайте.

Майже в кождім селі нарікають тепер на школу. Що в ній вчуть тільки по польськи, що учитель, чи учителька — поляки, по українськи говорити не вміють і діти їх не розуміють, що діти нічого в школі не можуть навчитися. Що волю батьків нехтують і школу українську на утраквістичну перемінюють.

Наріканням немає кінця. І звичайно питають: що нам робити? Де ратунку шукати? Забувають, що ратунок тільки у них самих.

Таку саму біду мало зі школою село Космач, печеніжинського повіту. Село велике, по горах розкинене, а школа одна одинока. Була в школі на 3 учительські сили одна учителька — українка, але її чомусь звільнили і остались самі поляки. Дітвора до школи ходила, але мало чого там вчилася. Тяжко йшло. Але ще більше дітей не ходило зовсім до школи, бо за далеко ходити. Літом ще якось. Але зимою то вже ніяк неможливо. І на страх родичів діти в темноті виростали. На анальфабетів сліпців.

Але свідомі космацькі селяне довго не думали. Самі заложили кружок Рідної Школи і вибрали головою найсвідомішого господаря, Клапцуняка, а кружок зразу взявся до роботи. Вирішили заложити свою Рідну Школу. Вирішили і так зробили. Родичі дітей зголосили, кружок спровадив до села 4 учительки і почалася наука. На школу концесії кружок не має ще. Але й на це є рада — **збірні лекції.**

Бо щоби вчити 9 дітей, на це не треба ніякої концесії. Це кождому вільно. І вчуть учительки по горах і в середині села, вчуть дітей науки правдивої. По дві години денно 4 лекції відбувають по 9 дітей. Таким чином одна учителька вчить 36 дітей. Діти вдоволені і люблять свою учительку. Родичі раді, бо бачуть, що їх діти справді чогось вивчуться. А кошт тої радости невеликий. По 2 — 3 золоті складають родичі місячно. А на таку суму й найбідніший спроможеться.

Бачите, є ратунок! Кожде село може піти слідами Космача. Треба тільки хотіти і дітей своїх любити, за їх будуччину думати. І нехай наші села одно запамятають: Так, як Космач, самі вони мусять собі помагати, бо ніхто їм не поможе, а як поможе, то лише до половини...

Як закладати **збірні лекції**, можете порадитися в нашій Редакції, або в кождій філії „Рідної Школи“.

Велике свято в Ходорові.

В неділю, 30 вересня було в Ходорові прекрасне Кооперативне Свято. На свято прибуло богато народу з околичних сіл і місточок. В святочнім поході з церкви на площу Народного Дому їхала на переді кінна бандерія в козацьких і селянських строях, 150 їздців, ішли відділи Соколів і Соколиць, Луговиків і Луговичок та багато делеґацій від Кооператив і читалень, музика і величезна маса народу, понад 6000 люда. Гарна була дефіляда Соколів, Лугів і делеґацій перед відпоручниками Централ. Кооперативних Установ. По посвяченню власного дому філії Повіт. Союза Кооператив були промови і співи а потім вистава і Народний фестин, на якім Луги й Соколи писувалися гарними вправами. На цім образку бачимо відділи Соколів, Лугів і кінну бандерію по дефіляді.

— —

Замах на кандидата в Америці.

До демократичного кандидата на президента Зєдинених Держав північної Америки Шміга стрілив хтось, як він їхав поїздом, але не вцілив. (Республиканським кандидатом є Гувер).

Як закінчився селянський страйк в Гребеннім?

Страйк в Гребеннім тривав тиждень і вже скінчився. Виграли селяне. Дідич Сапєга таки мусів згодитися на підвишку платні, платня буде майже два рази більша, як була дотепер (коло 2 зол. 50 ґр, денно). В громадськім уряді підписав дідич умову з селянами, що годиться давати таку платню. В пятницю пішло з села військо, яке тут стояло від неділі. Арештовано 14 чоловіків і 9 жінок.

Кілько в Польщі зібрано збіжжа цього року?

Після приблизних урядових обчислень зібрано підчас цегорічних жнив менше-більше тільки збіжжа: жита зібрано 59 міліонів сотнарів, вівса 36 і пів міліона, ячменю 19, а пшениці 14 і пів мілонів сотнарів. Разом зібрано майже 130 міліонів сотнарів чотирох найважніших родів збіжжа.

Як порівнати цегорічні жнива з минулорічними, то пшениці зібрано майже тілько, що минулого року, а жита, ячменю і вівса трохи більше. Найкраще зародив ячмінь, його зібрано 17 процент більше, як минулого року. За ячменем іде овес з 8 проц. надвижки, а за ним жито лише з 4 проц. надвижки.

Хто передплачує „Народню Справу“, тому станемо в пригоді.

Що до нас пишуть?

Як тільки появилося 1-ше число „Народньої Справи“, стали приходити до нашої Редакції численні листи з заявами прихильности і одобрення. Шановні прихильники подають нам свої цінні замітки і поради. Ці поради радо приймаємо і по змозі будемо старатися так поступати, щоби наша ґазета зацікавила весь загал нашого селянства. А наших свідомих перших читачів і передплатників просимо в імя загальної справи ширити наш часопис в найдальших закутинах краю, де тільки гомонить українське слово і живе та працює український селянин.

Рівночасно стали надходити дописи. Їх будемо друкувати по черзі в слідуючих числах, тому просимо о терпеливість, а також о вибачення, як допись буде відповідно змінена або скорочена.

Буде ще тяжче за гроші.

Державний Рільний Банк, що уділює довшеречинцевих позичок на так звані заставні листи, оповістив, що здержує дальші виплати того роду позичок на якийсь час, правдоподібно до весни. Лише на комасацію (лучення ґрунтів) будуть далі видавати позички. Дотепер таких позичок за останні два літа видано на суму 110 міліонів золотих.

Не добре між Латвією і Совітами.

Латвія (маленька держава, що сусідує з Литвою і Росією) робить тепер у себе військові маневри. На ці маневри не запросила військового делеґата Совітів, Судакова, хоч є такий звичай, що держава запрошує на маневри всіх заграничних представників. Совіти обурені цим, відкликають свого делеґата з Латвії і домагаються, щоби і Латвія відкликала свого з Москви. Пишуть, що Латвія не запросила того совіцького делеґата, бо підозріває, що він шпіонує.

Король Аманула в страху.

Ґазети пишуть, що в краю Афганістан (в Азії) вибухла революція. Хотять скинути короля Аманулу. Цей король їздив недавно по цілій Европі і почав тепер заводити в тім азійським краю нові порядки. Покищо король борониться перед революціонерами так, що ловить їх і вішає. Але це дуже небезпечна оборона, бо може бути хліб за хліб!

Що в світі чувати?

В 1 числі нашої ґазети ми написали, як то і по війні нема в світі добра, ні спокою. Один другому не вірить і один на другого ззаду тримає камінь. Так як по селах і містах помножилося

злодійство і розбій,

так і між державами. Ніхто не питає, що справедливе, а що ні, лише робить то, що хоче і на що має силу. Сила нині все! І всі стараються мати в руках ту силу, нюхаються одні проти других, лучаться в союзи, ще хитріше, як було перед війною.

Перед у політиці

ведуть такі держави, як Анґлія, Франція, Америка, Італія, Японія тай Німеччина тепер уже богато значить, тож цілий світ дивиться, що ті держави роблять.

Ми писали, що Анґлія і Франція змовилися недавно так: Ти збирай війська, кілько хочеш і я так буду, а як що до чого, то ми обі на всіх! Проти цего договору виступила Америка. Франція сказала, що там ніякої хитрости нема. Аж недавно один американський редактор

видурив тайні папері

в одного урядника французького міністерства, там було написано про той договір між Францією і Анґлією. То видрукували американські ґазети і так цілий світ довідався про

облуду Франції.

Америка тепер певно не схоче нічо мати з Францією і Анґлією, доки тут не зміниться уряд, — а за те

може порозумітися з Німеччиною.

Німці ретельний нарід стараються точно віддавати Америці свої довги і Америка хотіла би утворити спілку з німцями проти Франції тай Анґлії. Та тут ще одно стоїть на перешкоді. Кажуть, що Німці досить

добре жиють з Росією,

яка, як знаємо на місці давної царської Росії утворила Союз Радянських (большевицьких) Республик і властиво над тими всіма републиками — між ними й над Україною — тримає руку і вони в політиці не мають голосу. А Америка знову не дуже добрим оком дивиться на той Радянський Союз, бо недавно пересвідчилася, що російські комуністи вели в Америці аґітацію проти теперішного порядку в Зєдинених Державах.

Але радянські політики

що вже й до американського „пакту Кельлоґа“ приступили, попускають чимраз більше таки в користь капіталістичного порядку, бо бачуть, що без цілого світа тяжко їм буде жити. І в себе зміняють поволи поведення супроти селян, бо бачуть, що насильними способами довели до того, що селяне так у Росії, як головно на Україні занедбують управу ріллі, а коли ще прилучиться посуха, то наслідки з того страшні: голод! То може прийти ще до такого, що за місяць комуністичного ладу в Росії настане звичайний републиканський. Може тоді

Україна

справді моглаби стати зовсім самосвійною державою, бо дотепер вона самостійности немає, а той культурно-господарський підйом, який видно за останніх 4 роки, треба завдячити силі народу. Впрочім в господарськім зрості України мають інтерес і російські більшовики, бо чим богатша Україна, тим більше можна з неї користати, — але що з господарським зростом приходить звичайно і політична сила, то більшовики дуже контролюють, щоби на Україні не було патріотично-народницьких змагань.

Якби дійшло колись до порозуміння Америки й Німеччини та ще з Росією, то знайшласяби у великім клопоті

Польща,

яка так дуже боїться зросту Німеччини. Недавно писали ґазети, що польські політики вже думають, якби то Німеччину наперед заглаїти і хотять їй дати щось там на заході, а за то взяти собі Україну по Дніпро! Це виглядає на фантазію, бо поляки вже раз на Україні попеклися, але такі вісти ходять, хоча польський уряд їх заперечує. Пишуть навіть німці, що Пілсудскі радився в Румунії над тою Україною. Ото ми щасливі, всі нами журяться!

Та тепер Польщі поки що не до України, бо має клопоти в себе. Дорожня знов росте, безробітних чим раз більш, у Лодзі був такий страйк, якого ще не було і кажуть, що цей страйк піддержували і комуністи з Росії. А при тім цікаве, що хоч Пілсудскі вернув з Румунії давно, то якось ніхто нічого не каже про зміну конституції, ні про нічо инше. Все затихло. Надіються, що буде щось нового в соймі, який має зібратися цими днями. Побачимо, які будуть новини і кому вийдуть на здоровля.

Як „бідний Василько“ женився.

Наші жінки й дівчата нарікають, що чоловіки й парубки невірні, трохи люблять, а потім забувають. Жінки нарікають на чоловіків, що зараз по шлюбі забувають на те, як божилися й клялися перед слюбом. і роблятьсся по слюбі такі, як ті вовки недобрі. А дівчата знов нарікають, що парубки обдурюють їх, зводять, ідуть від одної до другої і нарешті женяться з третою або десятою.

Не знаю, чи це все правда. Жінки й дівчата дуже заздрісні й нераз чоловік лише подивиться на другу й скаже „добрий день“, або „Славайсу!“, а жінка гадає, що він уже задурився в другій, і плаче й нарікає і їсти не хоче, а часом і горщок полетить по хаті. Біда тай клопіт з такими зависними жінками, бо не досить, що вони їдять невинного чоловіка, але і себе їдять і марніють і на дітях відбивають свою злість.

Але признаймося, що жінки й дівчата таки часом мають слушність, бо мужі й парубки люблять часто збирати мід і в чужій пасіці. А то не добре. Як маєш, парубче, дурити, то ліпше не зачіпай, бо й гріху наробиш і себе нераз збавиш. А ти, чоловіче, як уже оженився, то пропало! Шануй жінку, хочби яка була, бо як не будеш шанувати, то не будеш ґазда й другі не будуть тебе шанувати.

Але я роскажу вам одну історію, про одного парубка, що вмів вірно любити й як завзявся на одну, то не забував її ніколи й таки дотримав їй віри, аж доля помогла йому оженитися з нею. Отже є порядні й вірні мужчини, лише послухайте.

В селі Ліснищах був бідний парубок Василько. З малку осиротів, то навіть і народної школи не міг скінчити. бо треба було йти на службу. Пас худобу, фірманив, ходив на роботи, а що був ощадний, то призбирав собі трохи грошей і купив кусник ґрунту. А всі в селі любили його, бо був тихий, супокійний і працьовитий. Називали його: „бідний Василько“, хоч він направду називався Василь Сокирчук. Як вийшов з війська, мав 23 роки, і люди радили йому женитися.

Та Василь мав одну хибу, хох хибою це називаємо лише жартом, бо він ішов за тим, що йому серце говорило. В селі було богато дівчат, що булиби вийшли за „бідного Василька“, але він післав сватів до Насті Косач, гарної і богатої дівчини; вона йому вже давно подобалася тай дівчина булаби його приймила, але родичі ні! Мати і батько Насті переказали Василеві:

— Ти, небоже, добрий парубок, але голий. Настя має трохи маєтку, то ми її віддамо за такого, щоби й він мав хоч з пять моргів, аби їй у гаразді жилося. Підожди ще, зароби, придбай, а може колись щось з того буде. Бо Настя і так ще молода, ще має час віддаватися.

Василь посумував трохи, ходив по селі, як строєний, але нікого нічо не радився. Хоч неодин намовляв його, аби брав другу, та він того й слухати не хотів.

Аж одного дня Василь десь пропав зі села. Винаймив свій клаптик ґрунту сусідові, взяв у нього щось трохи грошей на дорогу і пішов у світ, але ніхто не знав, куди.

Минав рік, другий, бо й третій, Василь не вертав. До Насті вдалися другі парубки, вона трохи зітхала і жалувала за Василем. вкінці, в чотири роки потім, як він пропав, вийшла замуж за другого, за одного багатого.

А в рік потім, як Настя віддалася, одного дня серед літа появився в селі Василь. Він пішов передвсім до свого сусіда і розказав йому все, що з ним було. Він виїхав був до Прус, а потім до Америки, побув там у фабриці і за тих пять літ заробив гарну сумку гроша, з якою тепер не повстидається стати перед родичами Насті.

— Але пиши „пропало“, бідний Васильку! сказав з жалем сусід. Твоя Настя, кобі здорова, вже рік жиє зі своїм чоловіком і має вже одну дитину!

Від Адміністрації!

Отсе друге число „Народньої Справи" висилаємо знова на всі доступні нам адреси, як оказове і просимо приняти новий часопис та чимскорше вислати на нього передплату. Місячна передплата виносить всього 1 зол. По можности просимо висилати передплату по кінець року, а це є 2 зол. 50 сот. Гроші висилати переказами, або чеками, які долучили ми до першого числа. Кому булоби трудно, або хто не вміє виповнити переказ, чи чек, то хай попросить місцевого священика, учителя чи когось з кооперативи, а вони певно не відкажуться від цього.

Рівночасно подаємо до відома, що ми одержуємо дуже богато адрес до висилки оказових чисел, так що не дістає часу їх докладно провірити. Тимсамим дехто може одержати навіть два оказові числа. Просимо не звертати лишнього числа, але передати його свойому сусідови чи знайомому з просьбою, щоби і він передплатив „Народню Справу".

Мужів довіря „Народньої Справи" просимо й надалі приєднувати нових передплатників, а їх докладні адреси (імя й назвище, село, почта) подавати нам чимскорше.

Німецький бальон „Цеппелін" летів до Америки.

Німці збудували найбільший на світі бальон, що називається „Граф Цеппелін". Вистарчить сказати, що цей бальон довгий майже на чверть кільометра, може летіти 120 км. на годину і може везти 80 люда. Він буде перевозити людей і почту до Америки. Бальон облетів довкола Німеччини і тепер вибрався перший раз через Океан до Америки. Цілий світ подивляє Німців, які то вони мудрі, що їх побили на війні, а вони мимо того виробляють такі гарні і дорогі річи, яких немає ще навіть Америка.

Цеппелін виїхав в минулий четвер рано з Німеччини і в понеділок по полудни прилетів через Океан до Америки до місцевости Лекгорст недалеко Нойорку. Летів 111 годин.

Німці учать китайців.

Китайці, що недавно в кровавій війні увільнилися від чужинецьких пявок, запросили до себе кількох німецьких ґенералів, між ними і Людендорфа, щоби зорганізували китайське військо і навчили його добре воювати. Деякі ґенерали вже їдуть.

Чому варто читати нашу ґазету?

Нашу газету „Народню Справу" варто читати, бо йе щиро-народна патріотична ґазета.

„Народня Справа" буде виходити кождого тижня під неділю і буде приносити вісти з цілого світа, а головно писатиме про те, що болить український нарід, а зокрема українського селянина, та вчитиме, як з лихом, що насіло на український нарід, боротися.

„Народня Справа" буде вчити, як боротися на політичнім, господарськім, культурнім, шкільнім полі, і як доходити до сили, якої нам так дуже бракує. Бо тепер такий світ настав, що тільки сила в світі щось значить.

„Народня Справа" зверне головну увагу на господарське піднесення наших селян, бо минув вже той час, що можна було говорити, що „я так господарю, як мій дід і прадід".

„Народня Справа" стане вам приятелем, дорадником і розрадою.

Але „Народня Справа" буде приносити не тільки ту одну користь, що буде вчити, як у світі жити.

Який ще хосен буде мати кождий передплатник „Народньої Справи"?

Кождий передплатник одержить від Видавництва „Народня Справа" **запомогу в сумі 120 зол., як йому** згине котранебудь штука рогатої худоби. Виплачувати будемо тільки за одну штуку в році.

Допомоги виплачувати будемо тільки таким власникам рогатої худоби, які посідають найбільше 4 штуки. Селяне, які мають більше як 4 штуки повинні передплатити ще 1 примірник „Народньої Справи", на адресу когось другого з своєї родини.

Щоби оминути ріжних надужить, то застерігаємося, що кождий передплатник має право одержати нагороду в случаю випадку тільки тоді, коли був власником упавшої штуки найменше 14 днів і є передплатником нашої ґазети найменше один місяць.

Зазначуємо, що під рогатою худобою розуміємо корови, воли, бики від 2 років в гору. За худобу, яка згине від пошести, допомог поки що виплачувати не будемо. Але безпечимо, що як зросте число передплатників, будемо допомоги не тільки поширювати на всю худобу, але також **будемо їх побільшувати.**

Як жеж на практиці буде представлятися виплата допомоги? Коли передплатникові згине корова, або инша рогата худобина, або як він її в случаю конечности, як таку, що не дасться вже вилічити, доріже, то сейчас повинен це зголосити громадському оглядачеві худоби та від нього і від уряду громадського повинен постаратися о посвідку. Взір такої посвідки подаємо низше. Пошкодований має найдальше протягом 48 годин вислати таку посвідку до нашої Адміністрації. По предложенню такої посвідки виплатимо сейчас, а найдальше до 14 днів **допомогу в сумі 120.— зол.** В пізнішім часі, коли зорганізуємо цілий край і поділимо його на відповідні округи, то такі посвідки видавати будуть наші мужі довіря.

В такий спосіб кождий передплатник буде мати в себе кождої неділі не тільки цікавий часопис, але бодай в части вільний буде від страху, що на випадок втрати худобини він безпомічно заломить руки і не знатиме, що діяти. Тоді з помічю прийде нещасливому „Народня Справа", бо виплатить йому без ніяких потручень допомогу в сумі 120 зол.

Тому не роздумуйте довго і не зволікайте, а користайте з нагоди і сейчас вступайте в передплатники „Народньої Справи" та висилайте рівночасно передплату, яка виносить місячно 1 зол., а до кінця 1928 року 2 зол. 50 сот.

При висилці передплати подайте докладну свою адресу, та, кілько маєте штук дорослої худоби, і її вік. (Це можна написати на переказі).

Заохочуйте до передплати своїх сусідів та знайомих і подайте нам їх адреси.

Адреса: „Народня Справа", Львів, вул. Боїмів 4. (Телеф. 30-13).

Посвідка загибелі худоби.

Посвідкуємо, що дня . . . згинула (корова, віл, бугай), власність господаря . . . . (імя і назвище) від . . (зутття, задавлення, при отеленню і т. д.) не з вини властителя і не від пошесної недуги. Загибша штука була в названого властителя від дня . . . . та мала . . . років.

. . . . Місце і . . . день

(Печатка підписи Громад. Уряду)

Село . . . .

Почта . . . .

Висилайте передплату та подавайте докладну адресу (імя, прізвище, село почту) і

Почув це Василь, поблід, мало не зімлів не ... ні слова. Сусід хотів його розвеселити, ро...дити.

— Тебе, Василю, схоче тепер будь котра богачка в селі! Хочби і війтова дочка! Не журися.

— Ні, добрий сусідо! Я вже не буду женитися, як моя Настя віддалася! Бувайте здорові, добра ніч вам!

Він узяв капелюх на голову і вийшов з хати — і знову слух по нім пропав.

То було перед самою війною. Загуділа війна, люде пішли на фронт, приходили часом на відпустку, приносили всякі новини, але про Василя ніхто не чув, ні ніхто його не бачив.

Минула війна і вже десять літ по війні і всі в Лісницях забули про Василя. Аж цего літа на самого Спаса пізним вечером застукав хтось до дверей сусіда і ввійшов до хати.

В сусідовій хаті вже були инші господарі. Гість сказав „добрий вечір", а коли бачив, що його не пізнають, сказав:

— Не пізнаєш мене, Миколо? (А то був сусідів син, що оженився і ґаздував по смерти батька).

— Я є „бідний Василько", що пішов зі села як ти був ще хлопцем. То вже буде чотирнацять літ тому, ще твій батько жив! Щож чувати в селі?

Микола розговорився про сільські новини, а Василь сказав:

— Чи не знаєш хто би тут у селі міг продати своє ґаздівство? Я маю досить грошей, мігби купити і хотівби вже лишитися в селі. Вже маю при чім дожити до смерти. Тай не такий я ще старий. Сорок два роки!

— А є така! каже Микола. Тут є Настя Носач, що була замужна за Івана Данилова. Чоловік її недавно вмер, її родичі також уже повмирали, а вона хоче продати все і піти з двоїма дітьми на друге село, де віддалася її сестра Катерина. Підіть до Насті, може ви її знаєте?

Василь дивно змінився і усміхаючися, сказав:

— Чи я її знаю? Дуже добре її знаю, бо я через неї девятнацять ліс ходив по далеких краях... То, кажеш, її чоловік умер? Піду до неї!

Василь таки того вечера пішов до Насті. Вона його не пізнала. Але він пізнав її і побачив, що вона ще красна молодиця.

— Я прийшов до вас, ґаздинько, бо чув, що хочете продавати господарство! — сказав Василь, не давши себе пізнати.

— Хочу продавати, добрий чоловіче. Хочби й завтра. Бо так мені тут тускно, що хочу йти жити до сестри... Лише погодимося тай я піду собі з дітьми.

— Е, ні, ґаздине! заперечив усміхаючись Василь.—Я купую ціле ґаздівство, але з усім тим, що застаю в хаті!

— Як то? Я не розумію! Чейже й мене не хочете купити!

— Купити ні! Але хочу просити, щоби ви лишилися тут і були моєю жінкою, як схочете. Може ви, Насте, ще не забули „бідного Василька", що сватався тому девятнацять літ? То я Василь!

— Господи Боже? скрикнула молодиця і мало не впала.—То ти, Василю? А деж би я тебе забула! Мене все гризе сумління, що ти через мене пішом блудом у світ.

— Нічого, Насте! Бог поміг мені вернутися і може тепер поможе оженитися з тою, що я ждав на неї девятнацять літ.

— Га, видно така Божа воля! сказала Настя. — Я годжуся на все, лише чи ти будеш добрим батьком для моїх дітей: тринацятьлітного Михаська і пятилітної Марійки?

— Буду, буду, Насте, не бійся! Тобі буду вірним мужем, так як був вірним нареченим, а дітям буду за батька.

За місяць Василь і Настя пібралися. Все село тішилося і говорило:

Таки „бідний Василько" свого дочекався!

Ю. Андріїв.

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу".

Скидайте кацабайку!

Шануйте прабатьківську ношу!

В столиці Італії, Римі, буде цеї весни, що прийде, так зване „Свято народної ноші“. То значить, що до Риму зїдуться делеґації від усіх майже народів світа, всі одягнені так, як де який нарід ходить, щоби цілий світ мав перегляд, як де який нарід убирається. Чи поїде до Риму на той зїзд і наша українська делеґація, ще не знати, хоч вартоби показати світові. як красно вбирається наш нарід, а головно населення нашої Гуцульщини, Полтавщини, Київщини.

При тім не зашкодить написати пару слів про те, як у нас на жаль і на лихо зачинають люде забувати народну ношу і вже не ходять так гарно, як ходили діди і батьки. Подивіться нині по наших селах, то аж за голову зловитеся! Жіноцтво і дівчата то ще тримаються того, що бувало, але хлопці і молоді ґазди поробили з себе таке, що не пізнаєш, чи це кіт чи баран! Якась міська кацабайка, кашкет, „райтгози“, і вони думають, що то гарно. А дехто ще й військову шапку насуне на голову, так як бувало за Австрії ті, що вийшли з війська, довго ще носили „вуланку“ на голові. Але бо вуланка була бодай краща! Найбільше того чуда є в підміських селах, але буває також і далеко від міст, а навіть уже наші гуцули замісць гарних червоних штанів зачинають носити „райтки“. Геть забуваємо за народну батьківську ношу і замісць бути гарним цвітом, робляться з нас якісь сірі бараби. Аж серце болить.

Скаже може дехто, що народний стрій коло роботи скоро маститься і нищиться, а наші люде роблять чимраз більше по фабриках, коло машин. То добре! Можна ходити в будень на роботу в тім чорнім чи сірім, але бодай про свято і неділю і на якусь иншу оказію треба вдягнутися гарно по народньому, як Бог приказав. Треба шанувати прабатьківську ношу, бо вона така гарна, шо чужі люде її подивляють і завидують нам. А ми її міняємо за кацабайку і камізельку! Міщанин повинен ходити по міщанськи, а селянин по народньому, по селянськи. І вірте, що так йому найкраще. А як не вірите, то подумайте собі, щоби ви сказали, якби побачили десь гарну сільську молодицю або дівчину, що як мак цвите а раптом зробила з себе комедію і перебралася в міські сукні! Як би вона виглядала? Отак і виглядає той, що не тримається чистої народної ноші, але носить на собі якусь погану мішанину лашків. Подумайте, розумні люде, і нарозумте других.

Церковні справи.

Не мож буде зміняти обряду.

Митрополит Андрей Шептицький виставався в Апостольській Столиці в Римі о такий розпорядок, що від тепер молодий ні молода, які йдуть до слюбу, а є ріжних католицьких обрядів, не сміють зміняти обряду, в якім вродилися. Приміром греко-католик не сміє переходити на „польське“, то є римо-католицький обряд, хиба за дозволом папи римського. Дотепер звичайно так бувало, що як наша українська дівчина виходила за поляка, то переходила на його обряд і звичайно з обрядом зміняла і свою народність і забувала, хто вона з роду. Так само й деякі українці давалися польці перетягати на латинський обряд і польщилися. А тепер уже так не буде. І тому цей розпорядок для нас є хосенний. Всі польські епископи і вірменський архиепископ, які разом з українськими епископами зїхалися були 8 жовтня до митрополита Шептицького у Львові на конференцію, згодилися на то, щоби точно придержуватися приписів нової постанови.

Читайте цю ґазету докладно від початку до кінця бо можете щось важного і цікавого переочити.

Чи знову голод за Збручем?

Як заграничні часописи зачали перед місяцем писати про небезпеку голоду на Украні за Збручем — ми не вірили в це. Бо як цему було вірити, щоби в нас були добрі жнива, а трохи дальше на схід такий неврожай. Та тепер заговорили про голод самі більшовики — і ми мусимо вірити. Значить вдруге прийдеться українському народові пухнути і гинути з голоду на найврожайніщій землі на світі.

І, як судити по до теперішних познаках, то цей новий голод здається буде ще грізніщий, як голод з перед кількох літ. Бо ось що пише п. Петровський, Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету у відозві „До селян України“: „уряд вже тепер дає велику допомогу тим селянам, що потерпіли від загибелі озимини й особливо тим, що потерпіли від недороду. Але самої урядової допомоги замало. Скільки б уряд не давав грошей та насіння, без діяльної участи селянства всієї України, ця допомога недостатня.

Уряд завзиває богатші на хліб околиці збільшити здачу хліба по звичайних заготівлях. Це треба зробити зараз. Затримка в хлібозаготівлях погіршує стан тих господарів південних округів, що не забезпечені хлібом“...

Так говориться у відозві. В дійсности це лихо є далеко страшніще.

До німецького конзуля в Москві недавно приїздила делеґація українських німців-кольоністів і благала помочі, бо інакше німці згинуть з голоду.

Так є з німцями, шо добре ґаздують, а що з українськими селянами? А що буде зимою; що на переднівку?

Цікавий запитає: де причина нового голоду? Чи дійсно лише в неврожаю? Причина голоду на Україні не тільки в неврожаю, але також і в політичнім устрою цілого Радянського Союзу, а головно в тім, що Москва є властивим верховодом всіх инших і не московських радянських републик, отже й України. Як би Україна була справді зовсім самостійною державою, то і неврожай не спричинював би голоду на Україні. Бо Україна велика, як неврожай навістить кілька повітів, то ці повіти можуть дістати хліб з инших земель України. Але то біда, що майже весь український хліб вивозять до Москви і не лишають жадних засобів, а як прийде недорід, то українець гине, бо Москва ніколи хліба не має. Знають це українські селяне і з розпуки занедбують управу ріллі. А траплялося вже й таке, що самі селяне виганяли свою худобу на озимину, кажучи: „Хай краще худоба спасе, як мають даром пізніще забрати“. Ось де причина неврожаю і голоду.

Нині вже зрозуміли самі більшовики, що так далі господарити годі і змінили свою збіжеву господарку. Але опамяталися уже трохи запізно, тоді, як кілька міліонів населення найбогатшої країни опинилося перед голодовою смерттю.

Як воно не було б, ми тут по цей бік Збруча мусимо уважно прислухатися недобрим новинам від наших братів зі Сходу. Прислухуватися і готовитися до помочі. Хоч і нам не стає хліба, але цього року мусимо тим, що маємо, поділитися з нашими братами за Збручем. Нині ми їм допоможемо, а завтра вони нам.

115-літний повстанець.

В Гомлі на Україні судив недавно большовицький суд зловлених членів малого повстанського відділу Івана Ященка, що нападав на більшовицьку поліцію. Амуніцію повстанцям доставляв старий дід 115-літний Калиник. Трьох повстанців засудили на смерть і зараз розстріляли, 115-літного діда на досмертну вязницю, а шістьох на довголітну тюрму.

До складу й прикладу.

А що на то корови?

Ну, тай гарний цеї ночі сон мені приснився! Тілько шкода, що за борзо зник він і скінчився.

Та знаєте, що таке вже щастя в христінина: біда довго потриває, а добро: година!

Ніби десь прийшли до мене три гарні корови, тонкі, худі і маркітні, надулись, як сови.

І сказала перша з краю, розумна тиролька: — „Привіт тобі, Сорокатий, а ворогам колька“!

— „Від худоби рогатої ми є делеґати, в імени її до тебе ми прийшли сказати:

„Дякуємо тобі, Йване, за твої привіти! Всі бики, воли й корови тішились, мов діти!

„А найбільше всіх це тішить, усі наші роди, що ти всіх нас намовляєш до любови й згоди.

„Бо то справді неодна з нас так собі думає, що щоб рідного колоти, на те роги має!

„Але як прийде вовчисько й стане на загаті, то корови забувають, що вони рогаті!..

„Та від нині між собою в згоді будем жити, свій рід будем шанувати, а ворога бити.

„І не будемо стогнати ані хорувати, тілько людоньки! нас треба ліпше доглядати!

„Бо як знайдеш цвях у паші, або кусень дроту, зїш його в четвер у вечір і згинеш в суботу!

„А також не будем жити, як хто так капарить що раз пійло перестудить, а раз перепарить!

„То впімни їх, наш Іване, щоби вже від нині краще з нами обходились наші господині!

„Молока дамо сто літрів і не будем хорі! Віват Іван Сорокатий і всі редактори!!!“

* * *

Як усі хвостом махнули і стали кричати, нагло з того сну збудився

Іван Сорокатий“.

НОВИНКИ

ЖОВТЕНЬ.

28. Неділя, 20 по Сошествію. Євт.
29. Понеділок, Льонгина муч.
30. Второк, Осії пророка.
31. Середа, † Луки апостола.

ПАДОЛИСТ.

1. Четвер, Йоіла прор.
2. Пятниця, Артемія вмч.
3. Субота, Іляріона препод.

Перша чверть місяця була 21 жовтня. Повня буде 28 жовтня.

21 жовтня сходило сонце о год. 5·56, а зайшло о год. 4·22.

28 жовтня зійде сонце о год. 6·08, а зайде о 4·20.

Як нарід приповідає...

— Як хочеш кого зробити собі ворогом, то позич йому гроший.

— З деким дружи — але за пазухою камінь держи!

— Ох, свята Парасковія, дай жениха поскорія!

— Ворона і за море літає, а дурна вертає!

Нова розправа проти Атаманчука і Вербицького. В січні, лютім і марті цего року була у Львові розправа проти Атаманчука і Вербицького, яких підозрівали, що вони вбили Львівського куратора шкіл, Собінського. Суд засудив їх був на кару смерти, але оборонці засуджених зробили рекурс до Найвищого Суду у Варшаві. Найвищий Суд у Варшаві по однодневній розправі уневажнив вирок львівського суду і тепер має відбутися нова розправа у Львові. Найвиший Суд ухилив закид забійства куратора, а підтримав лише той закид, що оба засудже-

лежали до тайної української військової організації. Засуджених боронили у Варшаві адвокати: Др. Сміровський з Варшави та Др. Старосольський і Др. Шухевич зі Львова.

◆◆ **Вродився у поїзді.** У ваґоні поїзду, що їхав оводі вечером з Рави руської до Львова, вродила жидівка Етла Бурґштайн з Рави дитину. Сталося це вже недалеко Львова. З двірця у Львові відвезли матір і вроджену дитину до шпитали.

З наших сіл і міст.

◆◆ **Вбив за яблуко.** В Угринові середнім, пов. Калуш сусідує Іван Малинич з Миколою Рибієм. Малинич рвав яблука на своїй яблінці і побачив, що кілька яблук упало на сусідів бік. Він післав жінку, щоби позбирала яблука на Рибієвім ґрунті, а Рибій не хотів її пустити. Тоді Малинич розлютився і зарізав Рибія на місці ножем. Малинича арештували

◆◆ **Перший сніг** падав в неділю 14. жовтня понад вечір і вкрив на хвилю міські дахи і селянські стріхи. Знак, що йде зима. Кілько то нужди й голоду йде з тою зимою на нашу землю! А кілько всяких драчок.

◆◆ **Підрізував хрести** і валив статуї сьятих при дорогах в жовківськім і равськім повіті Филип Коверчук з Жовкви. Він баптист, а баптисти не узнають образів ні статуй. Його арештували.

◆◆ **Мордуються як дикі люде.** Іван Москаль в Яблінній, пов Станиславів посварився з робітниками на тартаку. Робітники кинулися на Івана і зарізали його на смерть. — В Рахові, пов. Долина замордували Василя Марчука. Одного з убійників уже зловили.

◆◆ **Пожежі.** В Кутківцях, пов. Тернопіль згоріло господарство Івана Вовка, вартости 7000 зол. — В Сновичу згоріли стодоли зі збіжам у Василя Ванькова і Дмитра Купина. Шкода 4300 золотих.

◆◆ **Убійство в Деревні.** В Деревні, пов. Жовква, застрілив хтось 21-літного Івана Шеремету.

◆◆ **Згинув при машині.** В млині Нусбавма в Товстім вхопили зуби машини робітника Івана Чернецького за блюзу, поломили йому ребра і розбили голову. Чернецький умер. За це буде відповідати властитель млина, бо не не накрив зубів машини.

◆◆ **Хотіла застрілити мужа.** В Буську на дорозі стрілила Зофія Влізлова з револьвера до свого мужа Францішка, що є учителем в Буську. Жінку арештували, хотяй учителеві нічого не сталося, бо куля не вцілила.

◆◆ **Обрабували дідича.** На двір польського дідича Каміньского в Кончицях напали злодії і зрабували йому 15 тисяч золотих.

◆◆ **Вбив зятя.** Іван Кіт з Вишенки коло Городка убив цего літа свого зятя Олексу Лемаха, що збиткувався над тестем. Недавно став Кіт перед судом у Львові і його увільнили від вини і кари.

◆◆ **Хто вбив парубка?** В Передільниці, пов. Добромиль убив хтось парубка Гриця Сича. Підозрівають, що це зробили Михайло Карп і Степан Ґавронськвй. Їх арештували.

◆◆ **Побили постерунковото.** В Гаях під Львовом напали недавно в ночі якісь люде на постерункового Зґлобіцкого і так побили його, що він зімлів.

◆◆ **Хто підпалив Павла Ґрубля?** В Неслухові, пов. Камінка струмилова згоріла стодола Павла Ґрубля, разом зі збіжжям. Огонь хтось підложив.

◆◆ **Злодій вбив господаря.** В Слобідці, пов. Бережани зловив господар Антін Топорівський злодія на своїм подвірю. Та злодій зробив його баґнетом на смерть і втік. Дотепер не знати, хто то був.

◆◆ **Уперто підпалюває** хтось хату Осипа Язельницького в Феліксівці коло Віткови, пов. Радехів. За другим підпалом господарство згоріло.

◆◆ **Стріляв як у заяця.** Семена Шпуру з Оплуцка, пов. Радехів пострілив хтось у груди, як той в ночі стеріг свою бароболю на полі.

◆◆ **Буде страйк у Калуші?** Робітники в калуських салінах домагаються підвишки платні і грозять страйком.

◆◆ **Брат убив брата.** У Водниках, коло Станиславова зарубав Василь Скавритко свого брата Михайла. Вони посварилися за ґрунт

◆◆ **Не затикайте заскоро каґли!** В Лясківцях коло Теребовлі загоріли два учителі, Казимир Палюшкевич і Іван Бучак, що заскоро заткали напалену піч. Палюшкевич умер, а Бучака важко хорого взяли до шпиталю.

◆◆ **І жінки підпалюють!** В Фільварках пов. Золочів арештували Юлію Берегулю, що раз підложила огонь під стайню Лукаша Підлісного, а потім під хату Анни Рапи.

◆◆ **Жидівська секта, що вірить в Ісуса Христа.** В містечку Кудевичі заснувалася мала жидівська секта, цікава тим, що вірить у Христа. Її провідником є один мадярський жид.

◆◆ **Натягнув цілий Станиславів.** Якийсь обманець Г. Тайхман, що виступив під прізвищем Романа Старчевського, обдурив недавно богато станиславівських поляків тим способом: Він розголосив, що в станиславівськім шпиталі вмер „презес“ польського „Щельца“, Генрик Шмаль, та що треба зробити похорон. Він замовив домовину, караван, ксьондза, в одній реставрації обід на 120 осіб. Якеж було здивовання всіх, що в означеній годині прийшли на похорон (прийшло і військо), коли показалося, що ніякий Шмаль не вмер і нема кого хоронити! Тоді пізнали, що це все зробив зручний обманець на те, щоби собі трохи від ріжних осіб видурити грошей на похорон.

◆◆ **Може ви бачили Лєдзіньского?** Францішек Лєдзіньскі це молодий секретар повітового виділу в Секульні (Польща), що як вийшов 31. грудня 1927. року з дому своїх кревних у Бидґощі, так до нині слух по нім загинув. Родина Лєдзіньского дає 10 тисяч зол. нагороди тому, хто знайде Лєдзіньского або бодай вкаже якийсь слід, де він міг пропасти. Лєдзіньскі це молодий 28-літний мужчина, високий, чорнявий, коротко обстрижений, має штучні горішні зуби і над оком знак від шрапнеля. Вбраний по панськи.

◆◆ **Буря з градом.** В ночі на 12 жовтня зірввалася над Теребовлею і дооколичними селами сильна буря з градом і громами. Найбільше далася в знаки громаді Іванівка. Тут поразив грім Катерину Ковальчук і Марію Хоптій. Вони впали непритомні і аж по двох годинах, як їх обложили землею, віджили. На пасовиську вбив грім два коні. Буря наробила велику шкоду в городах, засаджених тютюном.

◆◆ **Як на „шиштетах“.** Минулого вівтірка, в ночі засівся Станислав Яворський з Болдур, пов. Броди в ліску недалеку дому господаря Михайла Шапіри в Козаках і вистрілив у дім шість разів з кріса. Другої ночі той сам Яворський прийшов уже з гаевим Миколою Паньковим з Болдур, поставив цего на варті, аби хто не надійшов, а сам підійшов під хату Шапіри і почав стріляти. Вистрілив 26 куль у вікно хати. Родина Шапіри ще не спала і поховалася до пивниці, та що не ранений ніхто. В четвер арештували поліція Яворського і Панькова і відібрала від них кріс. Що їм завинив був Шапіра, ще не знати

◆◆ **Стережіться злодіїв!** Селянин з Кострова, пов. Камінка продавав у Львові на Ринку масло До нього приступив якийсь батярина і сказав, що хоче купити за 4 золоті масла, але немає дрібних, лише 50 зол. Селянин видав йому 46 зол., а батяр взяв масло, впхав йому руку коверту і втік. В коверті було трохи старих безвартісних російських банкнотів. Так ошукався селянин через неосторожність на 50 золотих!

◆◆ **Нові книжки.** Данило Весняний: Товариські гри й забави. зол. 1·20. І. Я. „В е р т е п“, сцен. картина для колядників, зол. 0·50. Дм. Гункевич: Панські примхи, жарт на одну лію, зол. 0·50. В. Крижанівський: Веселий вечір, монологи, сценки, декламації. Ці книжочки цікаві головно для сільських аматорських гуртків. Можна замовляти у Видавництві „Русалка“, Львів, ул. Куркова ч. 10.

З близького й далекого світа.

◆◆ **Як приступає до голови,** то люде дуріють. В однім селі, коло Будапешту жили собі два сусіди і один другому почав жінку до гріха намовляти. Нарешті прийшов один до другого, тай каже: Слухайте, куме, ви любите мою жінку, а я вашу. Може по добру поміняємося? Згода! сказав другий і так зробили. Скликали все село на забаву і помінялися жінками. Та не на довго. За який тиждень приходить один до другого тай каже: Слухайте куме, ваша жінка мені обридла. Таки моя була краща.—Тай я волію таки свою, як вашу! сказав другий, відміняймося назад! І виміняли жінки і вже кождий задоволений та дивується, як чоловік часом може з розуму зійти.

◆◆ **Пошесть на безроги** вибухла на німецькім Шлеську.

◆◆ **Потонула підводна лодка**. Недалеко Портуґалії наїхав у ночі грецький корабель на французьку підводну лодку. Лодка пішла на дно моря, а з нею втопилося й 43 люда залоги.

◆◆ **Вмерла цариця**. В столиці Данії, Копенгазі, вмерла минулої суботи бувша російська цариця Марія. Вона була жінкою царя Александра III, а матірю послідного царя Миколая II, якого розстріляли большевики літом 1918 року. Цариця мала 80 літ. Вона була родом з Данії і туди втікла з Росії по революції в 1917 році.

◆◆ **Вибух амуніції.** В маґазинах амуніції коло Тревіро в Італії перетоплювали в кітлі відломки старої воєнної амуніції. Між відломки дістався якось добрий ще ґранат і він у кітлі вибух. Гук був такий страшний, що його чути на сорок кільометрів. Загалом згинуло 8 осіб, а богато ранених.

◆◆ **Камяниці валяться**. Недавно завалилася в Празі пятиповерхова камяниця, що похоронила під собою около 60 люда. Тепер знову завалилася в Празі друга чотириповерхова камяниця, недавно викінчена. Але на щастя в тім домі ще ніхто не мешкав, а що він завалився в ночі, то не вбило нікого.

◆◆ **Розстріляли урядника.** В Ленінграді розстріляли директора горівчаного монополю Кісілева, за це, що він розтратив около 20 мільонів карбованців з державної каси.

Найбільші звірі. Найбільші звірі це слони і вони також походять з Африки, отже Африка є вітчиною найменших і найбільших звірів.

◆◆ **Землетрус у Мексику.** В Мексику (в Америці) був недавно землетрус. Половина міста Тупеток завалилася. Також богато инших міст і місточок ушкодив землетрус.

◆◆ **Як поєдинок, то поєдинок.** Польський поручник Росет застрілив у поєдинку свого полковника Бутковского.

◆◆ **Зїли урядників.** На острові Нова Ґвінея (на північ від Австралії), що належить до Голяндії, почали голяндські урядники стягати з тамошних мешканців податки. Мешканці зловили їх, убили і зїли. Це племя папуасів, що їсть і людське мясо.

◆◆ **Говоримо чимраз грубше.** Американський учений Мектетон дослідив, що люде говорять чимраз грубше. І то так мужчини, як жінки.

† Посмертна згадка.

В суботу 13 жовтня вмерла у Львові, в 73-ім році життя, **Анна Павлик,** сестра і помічниця відомого народнього діяча, покійного Михайла Павлика, що працював з такими людьми, як Іван Франко і другі.

Покійна вродилася в Косові, як дитина убогих селян. Щойно маючи 12 літ вона під заохотою брата Михайла взялася до науки, а що була дуже спосібна, то небаром могла помагати в праці свойому братові і другим українським діячам в їх важкій праці. Своє невеличке майно, 2 морги поля в Косові, записала на народні цили: для українських письменників і української захоронки. Покійна Анна Павлик, так як і її брат Михайло, була одною з тих щирих а тихих діячів, що служать народові працею, а не галасом. Честь Її памяти!

ВСЯЧИНА.

Який то біліон? Кождий мабудь знає, що міліон, то тисячу тисяч. А біліон? То міліон міліонів! Яке це величезне число, можна лише потім зміркувати, як довго до біліона треба рахувати. А як довго? Як би ви сіли, нічого не робили і навіть не їли, а рахували до 200 на одну мінуту, то дорахувалиби за одну годину лише до 12 тисяч. За цілу добу дочислилиби до 288 тисяч, а за цілий рік лише до 105 міліонів і 120 тисяч. Аж якби ви так сиділи і рахували через 9.522 і пів року, то дочислилиби до одного біліона! Але що ніхто з нас так довго не буде жити, то ліпше не зачинати. Біліон пишеться так: 1,„000000,000000 (дванацять зер!).

Ану вгадайте! Слимак має вилізти на р, високий на 1 метер і 30 центиметрів. Він підлізає за день на 40 центиметрів, але в ночі знову скочується на 30 центиметрів в долину. Коли той слимак спиниться на тім мурі? (Присилайте відгадки до Редакції. Хто пришле до дня 2 листопада, того назвиско помістимо в 3 числі нашого часопису. Тоді й помістимо відгадку тої загадки).

Чи ви знаєте?

1. Що то є **редакція?**
2. Хто то є **Келльоґ?**
3. Кілько літ минуло від дня смерти Тараса Шевченка?
4. Де є Арґентина?
5. Що то є **меліорація, а що комасація?**
6. Коли заснувалося Товариство „**Просвіта**“?
7. До кого належить тепер **Ужгород?**
8. Кілько маємо жінок послами і сенаторами?

Пробуйте відповісти собі на ці питання і запишіть собі свої відповіди, а по тім порівняєте їх з тими відповідями, що їх подамо в слідуючім числі.

Господарські справи.

Що по чому?

На збіжевих ринках в Польщі тепер по жнивах велика метушня. Нагода до спекуляції велика, бо вивіз і довіз збіжжа заграницю заборонений, значить місцеві купці самі будуть рішати про ціни хліборобських продуктів. Нині у Львові так платять за **збіжжа:** за двірську пшеницю 45 до 46 зол., за селянську 42 до 43, за жито 34 до 35, овес 31 до 32, ячмінь на муку 29 до 30, броварняний ячмінь 35 до 36, гречка 33 до 34, леннасіння 66 67, полевий горох 42 до 44, просо 39 до 40, синий мак 125 до 135 зол.

Ціни відносяться до доброго товару, з доставою до ваґону. Замітне, що овес трохи подешевів, а ячмінь, гречка і лен подорожів.

Паша найдороща коло Варшави. Там за овес платять по 44 зол., за конюшину 38 до 40, добре сіно 25 до 26, солому по 17 зол.

У Львові добре сіно по 18 до 20 зол. Ґрис 23 до 24 зол.

Бульба по 6 до 7·20 зол. У Львові платять від 8 до 9 зол. 100 кг. Трохи бульби вивозять до Відня.

Хміль. За першорядний платять по 45 до 50 долярів за 50 кґ., за гірший по 20 до 35 долярів. В той сам час в Чехах хміль від 50 до 60 дол.

Конюшина (насіння) цегорічна добірна на експорт по 34 до 35 долярів за 100 кг.

Масло і молоко. Довіз малий з браку паші. Ціни високі і треба сподіватися дальшої звижки цін. Маслосоюз платить гуртово по 6·60 за кґ. масла, а 0·45 зол. за літру молока. За границею також високі ціни, але в останніх днях зачали падати.

Гроші: доляр по 8·88 зол., швайцар. франк 1·71 зол., чеська корона 0·264 зол.

Без глибокої орки (зяблі) нема врожаю.

Там, де селяне розумно господарять, не побачите на початку зими ніодного незораного загінчика. Що не вкрите зеленою озиминою, те чорніється від глибокої зяблі. Бо глибока осінна орка — це половина нового врожаю. Тому в Західній Европі селяне орють до самого снігу. І в сніг орють, доки незамерзла земля дозволяє орати. Там є навіть така поговірка: „ори, доки плуг при роботі не примерзне“. І це видно наприклад в Данії. Все покрите снігом, а орачі кладуть чорні скиби, доки ще земля не сціпеніла.

На зяблю треба орати якнайглибше. Невеличку верству мертвиці може виносити плуг на верх. Бо мороз розкрушить її і зробить врожайною. Очевидно, що лише мало мертвиці можна нараз виорювати, бо більша верства все таки буде шкідлива.

Найліпше орати глибоко в той спосіб, щоби зовсім не виносити мертвиці на верх. Це можливе при орці так званими поглиблювачами. Є це плуги, шо орють, як звичайні плуги та крім того мають ще рильце, що розрушує дно борозди, але не виносить того дна на верх скиби.

Зяблі не треба в осени скородити, лише лишити її, хай зимує в сирій скибі. Бо тоді глибше в спід дістанеться і мороз і воздух та добре перевітрить її.

Які користи дає глибока осінна орка,так звана зябля?

Найважнійше те, що глибоко зорана ріля добре перемерзне і перевітріє. А відомо, що від цего ріля стає урожайнішою. В зяблі вимерзнуть всі шкідники, що ховаються не дуже глибоко під поверхнею; напучнявіє і знищиться всяке насіння хопти і буряків; затримає в бороздах богато снігу і призбирає більше вогкости в споді, а зверху на весну скоро підсохне та нагріється. Зяблі на весну не треба вже другий раз орати — лише трохи рушити ралом (культіватором). А це богато значить, бо заощаджується богато роботи тоді, коли мається найменше часу і коли робота горить під руками.

Тому цеї осені оріть всі незорані ще загони. Хай зима застане всюди глибоко зорану ріллю!

Може Ви хорі, або хто з Вашої родини? Може маєте який клопіт з худобиною? Може маєте яку важну справу в суді? Пишіть до нашої Редакції, а вона Вам порадить, що робити.

Чи коні розумні?

Шведський професор ветеринар Веннергольм написав недавно книжку про коні. Він пише, що коні, то дуже розумні звірята. Коні відгадують навіть і чують, чи газда, що приходить рано до стайні, є злий, чи в добрім успосібленню. Тому треба вміти з кіньми обходитися і не збиткуватися над ними, бо через то кінь робиться норовистий і злий. Але він з роду є лагідний, жичливий і послушний, а лише через людську злість дістає норови. Як з норовистим конем з місяць - два добре обходитися і ніколи не бити, то він знову буде чоловікові вірний і зробиться спокійний.

Кінь має дуже добру память. Він ніколи не забуде, хто зробив йому яку кривду, або несправедливо бив його. Також завжди памятає дорогу, хочби нею лише раз їхав. Як кінь почує, що чоловік зближається до нього зі злістю, то насторожує вуха, стає в оборонній поставі і дивиться на чоловіка зі страхом і з недовірчивістю. Але те навіть супроти чужого чоловіка, буде спокійний і послушний, як чоловік підходить до нього з добрим серцем і лагідним словом.

Розум коня подивляли нераз підчас війни. Кінь чув кожду небезпеку скорше, як чоловік і своїм неспокоєм давав знати, що треба бути обережним. Нераз ставав над своїм раненим, або вбитим жовніром і стояв, доки його хтось не відвів від трупа. Мудрі були в тім головно козацькі і гузарські коні. Треба отже добре обходитися з тим вірним товаришем і слугою чоловіка.

І в Австрії брак паші.

Австрійські часописи, що ставляться прихильно до хліборобів, нападають на правительство за те, що воно на далі дозволює вивозити пашу за границю та ввозити її зі заграниці, хоч в Австрії в наслідок посушного літа панує вже нині сильна недостача паші для худоби. Видно, ще не лише в нас був недорід паші.

Як копають бараболі в других краях?

На цему образку бачимо данську машину до копання бараболь. Її тягнуть 3 коні.

На малюнку видно машину підчас роботи. Вона копає і чистить бульбу, а побіч, з лівої сторони, їде віз, до якого сиплеться з машини чиста бульба.

Ціла машина коштує 3000 данських корон (коло 7500 зол.) і викопує за день майже 2 морґа бараболь (за 10 годин). Такі машини працюють в Данії вже третій рік, свою роботу виконують дуже добре і не псуються. Коли то ми заведемо в себе таку моду?

Приготовляймо ріллю під цукрові буряки.

З поміж промислових рослин заслугове цукровий буряк найбільше уваги. Він справляє землю, дає знамениту пашу для худоби, мало коли заводить надії хлібороба і дає з морга великий зиск. Так на приклад цего року при пересічнім зборі 150 сотнарів буряків з морга — одержить селянин майже 900 зол. готівкою, та крім того 22 і пів кг.цукру даром. Як дочислити ще бурачанне листя, цукроварські жмаки (витиски), які повертає цукроварня селянам — то дохід з морга цукрових буряків треба рахувати понад 1000 зол. Тому якнайбільше наших селян повинно управляти цю промислову рослину — тим більше, що буряк вдається на всіх наших землях, лиш не вдається в деяких околицях з легкою пісковою землею.

Рілю під цукровий буряк треба приготовити ще в осени. Тоді треба її добре погноїти і глибоко зорати. Щоби гній не приорано заглибоко — треба, щоби за плугом йшов один робітник з граблями і згортав розкине ний гній на склін попередної скиби, бо инакше при оранню гній падавби на дно скиби, значить заглибоко.

Рілі, гноєної попереднього року стаенним гноєм, не треба вже цего року гноїти другий раз стаенним гноєм. Таке поле найліпше осінню навезти паленим вапном (5 до 10 сотнарів на морг) і його ралом перемішати зі землею. На весну, як лише підісхне ріля, треба буде погноїти помічними погноями: 150 кг томасини і сотнар потасової соли. Перед сівбою буряків треба буде ужити азотяних погноїв, а саме на 10 днів перед посівом буряків 50 кг азотняку, а пізніще по листю буряків тільки само салітри.

Перед початком управи буряків треба зробити з цукроварнею спеціяльну умову. До тепер наші селяни робили з цукроварнями такі умови через „Спілку Українських Агрономів“ у Львові, яка теж заступала і заступає їх інтереси перед цукроварнею. Цего року має при відборі буряків в цукроварни свойого мужа довіря. Зачуваемо, що Спілка Агрономів висилає на бажання за зворотом коштів свойого делегата фаховця до поодиноких сіл і він на місци поучує селян, як мають зачинати управляти цукрові буряки. Можливо, що і „Сільський Господар“ прийме посередництво контрактовання і тоді теж через него можна буде робити змови з цукроварнями.

На всякий випадок, де лише можна, повинні наші селяне управляти якнайбільше цукрових буряків.

Тяжкі часи для хмелярів.

З обрахунку в тих европейських державах, що управляють хміль, виходить, що найбільше хмелю буде мати Чехословаччина (коло 170000 сотнарів). За нею йде Німеччина зі 150000, далі Югославія зі 125000, Польща зі 45000, Франція також зі 45000 сотнарів і т. д. Разом зберуть понад 500.000 сотнарів хмелю, значить о 100 000 сотнарів більше, чим минулого року та більше, як його потрібно пиварням до виробу пива. Тому нема надії, щоби ціни хмелю піднеслися, а особливо в таких державах, як Польща, де торговля хмелю незорганізована і майже вся находиться в руках спекулянтів.

Бараболянка на пашу для худоби.

Цеї осені великий брак паші; а що бараболі пізно дозрівають і їх гичка не сохне, але тримається зеленою, то це треба би використати, щоби зарадити недостачі паші. Робиться це так: Коситься бараболянку ще зелену і в довгих півтора метра широких і високих ямах кваситься на зелену пашу. Скошену гичку скидається до тих ям і добре її втоптується. Можна до неї домішати чисте листя буряків, капусти, навіть листя з лісу (але чисте) і все те прикривається грубою верствою землі. Так прикрита паша без доступу воздуху заквашується так, як капуста, і нею дуже добре годувати худобу.

Худоба дешевіє, паша дорожіє.

З усіх сторін краю повідомляють нас, що худоба назвичайно подешевіла. Ті штуки, що ще перед місяцем коштували, наприклад, 60 долярів, — нині можна купити по 40 долярів, або й ще дешевше. Ця дешевизна спричинена великим неврожаєм паші цего літа, що навістив майже цілу Европу. Рівночасно ціни паші шалено пішли в гору. За добре сіно платять вже нині по 4 доляри за 100 кг, значить 4 рази більше, як звичайно. Таксамо солома сильно подорожіла і платиться по 12 до 15 зол. за 100 кг.

Перестерігаємо наших Читачів - Селян, щоби не лакомилися на ціни і не випродували паші, щоби потім не мусіти випродовути і заголоджувати худобу. Бо за теперішньою звижкою цін паші, а знижкою цін худоби треба слідуючого року надіятися, що ціни відвернуться. Худоба і молоко дуже подорожіе, а паша подешевіє.

З теперішньою недостачею паші треба боротися в такий спосіб: треба вихіснувати кождий рід паші, який дає осінь: буракове листя, листя капусти,буряки, бараболяна гичка і инше. Далі треба собі добре обчислити, кількo маеться паші і вже тепер треба визначити порції для поодиноких штук, щоби не дійти до того, що нераз стрічаемо по наших господарствах: на початку зими худобину годуємо занадто добре, на весну немаемо вже чим кормити. А то дуже зле, бо це руйнує господаря.

Треба також бути обережним в продажею бульби. Коли сподіємося, що може нам забракнути, то не випродуймо бараболі, хочби й добре за них платили, бо бараболями треба буде частинно заступити сіно і солому.

Прочитайте собі докладно „Пригадки на жовтень“, в 1 числі газети.

Як удалося цегорічне пересаджене жито?

Богато господарів зацікавилося цего року пересаджуванням збіжжа та поробило в цім напрямі богато проб і досвідів. До тепер число досвідів в Галичині доходить до 2000, в розмірах від $^{1}/_{4}$—1 морга. Цікаве при цім це, що селяни кинулися до досвідів на більших площах, в надії на певний успіх, а зовсім покинули проби на кількаметрових кусничках. Між иншими пересадив на стрийськім передмістю у Львові інжінер Василь Созанський один морг жита. Землю оброблено так: Пшеничниско складано (спарнано), опісля зорано і поглублено, заволочено і розсіяно 100 кг. потасової соли, 200 кг. томасівки і 100 кг. азотняку. В тиждень по розсіянню штучних погноїв пересаджено дня 16 вересня одномісячну житну росаду. Саджено другий день по дощі. Для праці вжито 20 робітниць, які пересадили 1 морг. росадою з 5 кг. добірного жита в віддаленню рядів 27 цм., ростин 15 цм.

За два дні збіжжа прекрасно принялося і дотепер не видно ані одної ростинки, якаб звяла. Згодом зачало корчувати і дня 14-го жовтня начислено в поодиноких корчів пересічно по 10 стебел. Деякі корчі мають по 17 стебел. До тепер не обсапувано й цю обрібку думає інж. Созанський переводити аж на весні. Земля перепускальна, піскова, з малою домішкою глинки, рівнина.

На загал представляється проба інж. Созанського дуже гарно і можна сміло покладати великі надії на добрий збір. В додатку треба завважити, що інж. Созанський вже минулого року перевів вдалу пробу зі саджениям жита, але без пересаджування, і це видало йому 22 кірці з морга. Пересаджування дає богато більше. Про инші досвіди до тепер не надійшли ще звідомлення.

Розказуйте про нашу газету всім приятелям і знайомим! Читайте її неписьменним!

ЖІНОЧИЙ КУТИК.

Злидні нашого жіноцтва.

Чоловікам на селі ще сяко-тако живеться, але жінки це правдиві невільниці. Вставай з першими півнями, готови обід, видій корови, нагодуй свиней, курей, доглянь дітей і разом з всіми рушай в поле. Тоді, як чоловіки йдуть з папіросом в руках — ти невільнице мусиш нести на одній руці дитину, в другій полуденок для всіх та серпи для всіх. Тоді, як другі їдять, ти мусиш їх всіх обслугувати, годувати дитину і себе.

А вечером? Чоловіки відпочивають, покурюють, а ти жінко ще мусиш обійти коров, свиней, курей, готуй вечеру. Що хвилинка, біжи до дитини, бо плаче. Спати лягаєш остання — тай то не маєш спочинку. Бо тут плаче коло тебе дитина. Годуй її, зміняй пеленки, усипляй.

Так в будень — а в свята? І не згадуйте! Чоловік встає до готових пирогів. Оголився тай пішов до церкви, а пополудні до читальні або, на жаль, і до коршми. Для тебе, жінко, нема свят. Ти мусиш всіх нагодувати, попрятати, видоїти коров і т. д. До церкви чи до читальні нема часу піти. Тай нема як, бо дома діти.

А як згадати про кіпання конопель, мелення круп на жорнах, піхання проса на пшоно, прання білля на ріці в зимі — то аж тоді бачите у повній грозі ту новітню жінку— невільницю.

Чоловіки всі стараються облекшити свою працю: купують січкарні і то кератові, млинки, трієри, моторові молотілки, а ти, жінко, тримайся старосвіцького веретена, жорен, ступи, терлиці. Для тебе нема машин — нема поступу — нема полекші і помочі від науки.

Чуеться не раз нарікання чоловіків на селі, що жінки не вміють варити, пекти, шити ні дітей доглядати. Як же вона це має вміти, коли вона за роботою світа Божого не бачить. Дайте їй машину до помочі, дайте їй трохи вільного часу, трохи освіти!

Жіночий Куток „Народньої Справи“ буде старатися допомогти нещасному жіноцтву на селі. Будемо писати про те, як облекшити собі роботу прання, варення, печення і т. д., як годувати коров, свиней, курей, щоби з них мати користь, як доглядати дітей і т. д. Тому і ви, українські жінки, читайте пильно наш часопис та других заохочуйте до нього!

Коли пишете щонебудь до „Народньої Справи“ або висилаєте передплату, то незабудьте подати адреси свідомих громадян, щоби ми і їм вислали оказові числа

Чому тепер кури не несуться?

Тепер, як за одно яйце платять по 20 грошів, всім куркам якби позашивало. Коби вам хоч одна знеслася! Чистий штрайк!

Та не курки тут завинили, а господині! Бо там, де господині вміють ходити коло курок, там вони і в осени несуться. Менше як на весну — але несуться.

Наші курки звичайно тому в осени не несуться, бо вони при кінці літа піряться. Тоді вони гублять старе піря та поростають новим. На це поростиння спотребовує курка всю поживу. Крім того майже голі кури легко в осени перестуджуються, особливо в слотні дні та в ранні приморозки. Тому, як хочемо, щоби кури в осені неслися, то їх при кінці літа і на початку осені треба так доглядати: кормити їх такою пашою, щоби добре гріла. Найліпша тут кукурудза. Далі треба їм давати до заминки по ложці мясної мучки на 10 курок на день, або по три ложці макуха, зглядно два рази тільки ґрису.

В слоту та приморозки треба пізніще випускати курей з курника. Тоді булоб найліпше, якби курки прямо з курника могли перейти до сухої, ясної шопи і там зачинені могли перебувати та порпатися через цілий час непогоди.

Закладаймо молочарні!

Село Красне золочівськогв повіту, хоч не велике, але дбайливе. Бо крім споживчої і кредитової кооперативи отворить небаром і районову молочарню. На образку бачимо новий дім, в якім поміститься молочарня. Дім стоїть серед села, складається з пяти кімнат. В короткім часі викінчать його і спровадять машини та все потрібне для виробу і продажі молочних продуктів Дім почали ставити цеї весни за старанням місцевої споживчої кооперативи після порад і вказівок „Маслосоюзу“. Варто, щоби за гарним приміром Красного пішли і інші села.

На цім місці просимо наших прихильників, присилати нам знимки кращих сільських читалень, Кооператив, всяких товариств, як аматорських гуртків і тому подібного, а ми будемо містити знимки в ґазеті для заохоти иншим селам.

— —

Хочете, аби були когутики чи кури?

Якби тепер запитав хто з нас котру сільську господиню, чи вона хоче, щоби квочка висиділа їй самі когутики, чи самі курочки, то вона сміялась би з вас. Бо то від нас не залежить, що з яйця вийде: когут чи курка. Але колись, може вже за рік—два посадить ґаздиня квочку на покладки і з них по кількох тижнях вилізуть самі курочки, а як не схоче курок, то самі когутики. Бо недавно один американський учений (Гадлей) винайшов такі проміні (подібні до світла Рентґена), що як ними насвітити курячі покладки сильніше, то за 18 днів вийдуть курочки, а як слабше, то самі когутики Отже колись кожда ґаздиня, як купить собі таку машинку, то квочка буде їй висиджувати то, що господиня схоче. Як когутів, то когутів, а як кури то кури!

Де хто надіється, що цим світлом можна буде також наперед означувати пол дітей і мати вродить, що схоче: хлопця чи дівчину. Очевидно, що майже всі будуть хотіти хлопців. Настане так званий вік для мущин. Але рівночасно прийде недостача жіночого роду та через це сильно зросте їх значіння. Словом прийдуть добрі і лихі часи для одних і других і буде, як бувало.

Та поки до цього прийде, ми мабуть скоро дізнаємося, що хитрий американець надув людей.

Смерть польського ґенерала.

В Варшаві вмер минулого четверга польський ґенерал Розвадовскі. Він був у 1918 і 1919 році командантом польської армії, що боролася з українським військом за Львів. Його поховали у Львові в понеділок 22 жовтня.

Зима вже йде!

Зима йде і то цим разом з полудня. В цілій Герцеґовині, Славонії і Молдавії, Семигороді та в богатьох місцевостях Румунії впав глибокий сніг. Також у західній Галичині, головно в західних Карпатах вже довго паде сніг. В нас падав сніг в неділю 14 жовтня і згиб, але в цілім краю постуденіло, а рано бувають приморозки.

Торбинка сміху.

Священик до вмираючого: Може ви з ким гніваєтеся?

Вмираючий: Та гніваюся зі своїм сусідом,

Священик: Простіть йому і помиріться з ним перед смертю.

Вмираючий: Та як я навправду вмру, то прощу йому, але як ще виздоровію, то кости йому поломлю!

—о—

Парубок до дівчини, що з нею хоче женитися: Слухай, Марійко, що кажуть на мене твої родичі?

Дівчина: Та мама ще нічого не казали, а тато чекають, що мама скажуть, а мама нічого не скажуть, бо тато сварливі і все мамі перечуть і тому чекають, що мама скажуть.

—о—

— Куме, чому ви пете горівку просто з фляшки?

— Бо мені доктор казав так: „Андрію, будете здорові, як не візьмете до рук келішка“!

—о—

Передплата: В краю з почтовою пересилкою місячно 1 зол.; до кінця 1923 року 2·50 зол. Для всіх заграничних країв річно 2 доляри, або їх варгість в иншій валюті. З Америки, Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річну передплату. — З Англії, Франції, Німеччини, Чехословаччини і др. европейських країв приймається найменше піврічну передплату.

Гроші: з краю належить посилати почтовими переказами, або чеками Почтової Каси Ощадности, ч. 152—604. а з заграниці порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підвалля ч. 7. з зазначенням: Для „Народньої Справи“. За зміну адреси платиться 30. сот.

Оголошення: В рубриці: Місце 1 мм. високе одної редакційної шпальти коштує 50 сот. (сторінка має 3 шпальти). Дрібні оголошення: За одно слово або його місце 30 сот. Оголошення на 1 стор. 100%, а в тексті 50% дорожчі. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доказового примірника. Оголошення з провінції приймається тільки за попереднім надісланням належитости або принайменше зачету. За оголошення редакція не відповідає.

Видає і за редакцію відповідає Іван Тиктор

З друкарні Ставропігійського Інституту у Львові